

Ovaj projekt finančira
Evropska unija.
This project is funded by
the European Union.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Ured za udruge

Pogled u divljinu

Wildlife watch

IZGRADNJA KAPACITETA ZA ODRŽIVO KORIŠTENJE I PRAĆENJE SASTAVNICA PRIRODE
INCREASING CAPACITIES FOR THE SUSTAINABLE USE AND MONITORING OF WILDLIFE

IMPRESSUM / IMPRESSUM

Izdavač/Publisher: Udruga BIOM

Za izdavača/For the Publisher: Vedran Lucić

Fotografija naslovnice/Frontpage photograph by: Stjepan Renje

Autori fotografija/Photographs by: JU NP Sjeverni Velebit, JU PP Velebit, JU NP Paklenica, Milan Ban, Vlatka Brežac, Duje Bušljeta, Nikica Bušljeta, Toni Koren, Dina Kovač, Boris Lauš, Vedran Lucić, Mile Milković, Adam Rukavina, Stjepan Renje, Maciej Szymański, Mate Zec, Shutterstock

Dizajn/Design: SMAK - Smart Media Knowledge, Zagreb

Tisk/Print: Kerschoffset d.o.o.

Dodatne informacije/More details: www.govelebit.com

O projektu

Velebit je najveća, najpoznatija i možda najljepša hrvatska planina. Svoje mjesto nalazi ne samo u srcima ljudi koji žive u njegovoj blizini, nego i u srcima stanovnika Hrvatske, Europe i svijeta koji mu se, kada ga jednom posjete, često ponovno vrate. Velebit je dio svjetske mreže rezervata biosfere, europske ekološke mreže Natura 2000, a cijela planina je i Park prirode, unutar kojeg se nalaze i dva nacionalna parka te još niz drugih, manjih zasebno zaštićenih područja.

Jadransko more sa zapadne i Lika s istočne strane okružuju Velebit, svojim ga posebnostima obogaćuju te tako doprinose njegovoj bioraznolikosti. Ovdje su vidljivi i brojni tragovi ljudi koji su davno krčili šumu kako bi osigurali obradive površine i travnjake za svoju stoku. Danas su, međutim, stanovnici koji žive na samoj planini malobrojni dok je većina stanovnika vezana uz podnožje Velebita s primorske i ličke strane. Prekrasna priroda, vidikovci, planinarske i biciklističke staze te kulturna baština Velebita i njegove okolice od davnina privlače pažnju, ali se i danas mogu nanovo otkrivati.

U ovoj brošuri vam donosimo kratki pregled Velebita iz perspektive ljubitelja prirode i živog svijeta. Pozivamo vas da posjetite Velebit i Liku te da u ovim krajevima provedete barem nekoliko dana. Više informacija o zanimljivostima i ponudi na ovome području možete saznati na web stranici govelebit.com

About the project

Velebit is the biggest, most well-known and possibly the most beautiful mountain in Croatia. It is present not only in the hearts of people who live in its vicinity but also in the hearts of the people of Croatia, Europe and the world, who, if they've visited it once, often return to the mountain. Velebit is part of a worldwide network of biosphere reserves, the European Natura 2000 network and the whole mountain is a Nature Park with two National Parks and many other protected areas.

Velebit is surrounded by the Adriatic sea on the west and Lika fields on the east, both contributing to its unique natural features and large biodiversity. There are many signs of people who logged forest in the past in order to make place for cultivated land and pastures for their cattle. Today, however, the inhabitants living on the mountain are scarce while most of the inhabitants populate the base of the mountain on both the coastal and Lika sides. The astonishing nature, scenery, hiking and bicycle trails as well as the cultural heritage of Velebit and its surroundings have fascinated people for years and you can rediscover them today.

In this brochure we present you a brief insight into Velebit from the perspective of nature and wildlife lovers. We invite you to visit Velebit and Lika and to spend a few days there. You can find more information about interesting facts and offers on Velebit at the web page govelebit.com

Udruga BIOM

Udruga BIOM nevladina je organizacija osnovana 2006. godine. Bavi se istraživanjem i praćenjem stanja (monitoringom) prvenstveno ptica, ali i drugih vrsta flore i faune te staništa, ali i provođenjem izravnih mjera zaštite prirode poput restauracije staništa. Osim toga BIOM se bavi edukacijom i razvojem volonterstva te praćenjem zakonodavnog okvira, odluka, planova i sličnih dokumenata s ciljem učinkovitije zaštite prirode.

Svoje djelovanje temelji na provođenju projekata financiranih iz domaćih i europskih fondova i zaklada te kroz suradnju s nacionalnim parkovima, parkovima prirode te jedinicama lokalne samouprave. U deset godina postojanja Udruga je provedla stotinjak različitih projekata na području cijele Hrvatske te nekoliko međunarodnih projekata.

BIOM surađuje s brojnim domaćim i stranim organizacijama te je predstavnik Hrvatske u međunarodnoj organizaciji koja se bavi zaštitom ptica, BirdLife International. Stalnom edukacijom i usavršavanjem svojih zaposlenika, volontera te ostalih dionika u zaštiti prirode BIOM podiže svijest o važnosti zaštite prirode i mogućnostima koje nam priroda pruža ako njome upravljamo na održiv način.

Monitoring djetlića na Velebitu
Monitoring of woodpeckers in the Velebit area

Restauracija staništa za gniažđenje čigri
Habitat restoration for breeding common terns

Association BIOM

Association BIOM is a non-governmental organisation founded in 2006. Its primary activities are wildlife research and monitoring. Recently, as the organisation has grown, direct conservation actions like habitat restoration have become an increasingly common activity. Other important day to day activities include education, awareness raising and development of volunteering projects in nature conservation, along with monitoring and development of legislation and policy.

Backed by numerous supporters, members and volunteers, BIOM is dedicated to effective nature conservation. BIOM's activities are mostly financed through various national and European funds. Cooperation with institutions for the management of protected areas and other stakeholders in Croatia is crucial for BIOM's projects.

BIOM is the Croatian representative of BirdLife International, a global network of nature protection organisations. Through continuous education of its employees, members, volunteers and all other nature conservation stakeholders, BIOM is constantly raising awareness about nature, its conservation and ecosystem services.

Edukacija djece u Zagrebu
Education of schoolchildren in Zagreb

Borba protiv ilegalnog lova ptica
Fighting illegal trapping of birds

Javna ustanova Pećinski park Grabovača

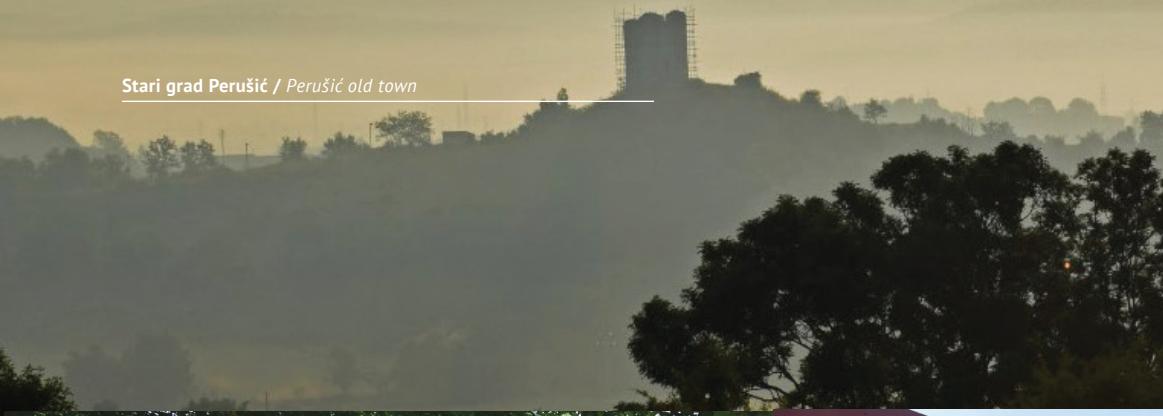
Pećinski park Grabovača utemeljen je 2005. godine te je jedini pećinski park u Hrvatskoj. Udaljen je svega 2,5 km od mjesta Perušić te se nalazi u blizini svih važnih prometnih pravaca. Na području površine 595,5 ha nalazi se neprocjenjivo bogatstvo podzemnih krških oblika, čak 1/4 od ukupnog broja zaštićenih speleoloških objekata u Hrvatskoj, što ovaj Park čini rajem za speleoturizam.

Javna ustanova Pećinski park Grabovača upravlja s tri šipilje, koje su ujedno i geomorfološki spomenici prirode od 1964. godine - šipila Samograd, Medina i Amidžina šipila, a u neposrednoj blizini nalaze se i druge šipile - Velika Kozarica, Mala Kozarica, Tabakuša i jama Slipica.

Osim što u speleoobjektima obitavaju brojne zaštićene i ugrožene vrste šišmiša, treba istaknuti prisustvo dviju velikih zvijeri (vuk i medvjed) na području Parka. Također, ornitološkim istraživanjima utvrđena je prisutnost 60 vrsta ptica, od kojih je 55 vrsta gnjezdarica. Treba istaknuti grijezdeću koloniju bijele čiope, jednu od rijetkih grijezdećih kolonija koja nije u mediteranskoj Hrvatskoj. Rubnim dijelovima Parka protječe rijeka Lika koja je s duljinom toka od 78 km druga po veličini ponornica u Europi. Osim prirodнog bogatstva, Park obiluje i bogatom kulturno-povijesnom baštinom pa se tako unutar granica krajobraza može posjetiti i Stari grad Perušić.

Pećinski park Grabovača kao sklop čiste prirode nudi svojim posjetiteljima niz doživljaja i vrijednosti u ekološkom, znanstvenom, estetskom i edukativnom smislu.

Stari grad Perušić / Perušić old town

Učionica u prirodi / Classroom in nature

Početak staze za Samograd
Path to Samograd cave

Public Institution Cave Park Grabovača

The Cave Park Grabovača, the only cave park in Croatia, was established in 2005 for the purpose of protecting, maintaining, utilizing and promoting the natural geomorphological monuments in the area of Perušić.

In a relatively small (595,5 ha) area there are 9 speleological objects protected by the Croatian Nature Protection Law. In addition to these, the caves Samograd, Medina and Amidžina have been individually protected (since 1964) as natural geomorphological monuments. In their vicinity there are numerous other caves – Velika Kozarica, Mala Kozarica, Tabakuša and Slipica pit, making this park an excellent caving destination.

Many protected and endangered bat species reside in the Park. The presence of two large carnivores (the wolf and the brown bear) is also notable. Of the 60 bird species recorded thus far in Grabovača, 55 nest in the area. Among these, the Alpine Swift is particularly significant because it is one of the few nesting colonies in non-Mediterranean Croatia. The river Lika flows along the Park border – the second largest subterranean river in Europe by its length (78 km). This park is also rich in cultural and historical heritage – for example, the Old town of Perušić is not to be missed when visiting the area.

Because of its natural and cultural heritage, Cave Park Grabovača can offer an abundance of ecological, scientific, aesthetic and educational value to its visitors.

Kanjon Like / Lika river canyon

Špilja Samograd / Samograd Cave

Vrijednost i ljepota prirode Velebita odavno su prepoznati. U sklopu UNESCO-va programa „Čovjek i biosfera“ (MAB – Man and Biosphere) planina Velebit uvrštena je 1978. godine u mrežu svjetskih rezervata biosfere. Tri godine kasnije čitav Velebit postaje parkom prirode. Unutar njega su dva nacionalna parka – na jugu je Nacionalni park Paklenica, a na sjevernom je dijelu Nacionalni park Sjeverni Velebit.

Na površini od 2270 km² razasut je splet bezbrojnih grebena i ponikva, kukova, gorskih hrptova, dolina i planinskih vrhova, od čega ih 130 u prosjeku premašuje nadmorsku visinu 1370 m. Cerovačke špilje, smještene na južnom dijelu Parka prirode, su među najpoznatijim i najznačajnijim speleološkim objektima u Hrvatskoj, te su ujedno i geomorfološki spomenik prirode.

Velebit je područje rasprostranjenja svih triju velikih zvijeri koje nalazimo u Hrvatskoj – medvjeda, vuka i risa, kao i obitavalište vidre. Ovo područje je najavažnije gnjezdilište za ptice vrste kao što su vrtna strnadica, tetrijeb gluhan, mali i planinski čuk te planinski djetlić. Prema postojećim podacima na Velebitu su zabilježene 1854 biljne vrste, od kojih je čak 79 endema. Ovakvo veliki broj endema razlog je što se Velebit često naziva „centrom endemizma“ Hrvatske.

Koju god poučnu stazu u Parku prirode Velebit odaberete, među kojima je najpopularnija Premužićeva staza, uživat ćete u prirodnom i povijesnom bogatstvu ovog najvećeg zaštićenog područja u Hrvatskoj.

02 // PARTNERS

Public Institution Velebit Nature Park

Velebit has long been recognized for its exceptional natural beauty and biodiversity. As part of UNESCO's Man and the Biosphere (MAB) programme, the Velebit Mountain has been included in the World Network of Biosphere Reserves since 1978. Three years later the entire Velebit area was designated a nature park. Within it there are two national parks – the Paklenica National Park in the south, and the Northern Velebit National Park in the north.

A surface area of about 2,270 km² encompasses a maze of karst ridges, sinkholes, valleys and peaks, 130 of which rise above 1,370 m of altitude. In the southern part of Velebit you can find one of the largest cave bear sites in Croatia – the Cerovac caves.

Three large carnivores inhabit the Velebit area – the brown bear, the wolf and the lynx. One notable inhabitant of Velebit's freshwaters is the otter. Velebit is also the most important nesting ground for several bird species - the ortolan bunting, the capercaillie, the Eurasian pygmy owl, the boreal owl and the white-backed woodpecker. Velebit is also home to 1854 recorded plant species, 79 of which are endemic – the reason Velebit is often called "the centre of endemism" of Croatia.

Whether you choose to take the Premužić trail – the best-known among Croatia's hiking trails – or one of the less famous trails, you will undoubtedly enjoy the natural and cultural riches of the largest protected area in Croatia.

Dabarski kukovi / Dabarski kukovi

Baršunasti vrganj / Dotted stem bolete

Javna ustanova Nacionalni park Paklenica

PAKLENICA
Nacionalni park
National park

Zbog svoje jedinstvene prirodne osnove, izuzetnih geomorfoloških oblika i veličanstvenih šuma, prostor Velike i Male Paklenice već je 1949. g. proglašen nacionalnim parkom. Osnovni razlog proglašenja ovog prostora nacionalnim parkom bila je zaštita najočuvanijeg i najvećeg šumskog kompleksa na području Dalmacije.

Nacionalni park Paklenica prostire se na površini od 95 km². Na južnim obroncima Velebita obuhvaća njegove najviše vrhove Vaganski vrh (1757 m/nv) i Sveti brdo (1753 m/nv), te područje bujičnih tokova potoka Velike i Male Paklenice, odnosno njihove prepoznatljive kanjone okomito urezane u južne padine Velebita.

Na relativno malom području susreće se iznimno bogatstvo biljnog i životinjskog svijeta. Prepoznatljiva obilježja Paklenice su nekoliko tipova bukovih šuma i autohtone šume crnog bora, po čijoj smoli „paklini“ je ovaj nacionalni park dobio svoje ime. Endemski zvončići, orhideje i ljiljani te brojne vrste leptira, ptica i sisavaca privlače ljubitelje prirode, dok su strme stijene na ulazu u Veliku Paklenicu omiljeno odredište za planinare i penjače iz cijele Europe. Paklenica i njena okolica odlikuju se bogatom kulturnom baštinom koja svjedoči o neprekinutoj naseljenosti ovoga područja od prapovijesti do danas.

Želite li doživjeti sve ljepote ovog nacionalnog parka, odaberite jednu od brojnih planinarskih staza i opustite se na najbolji način u prirodi okruženi ljepotom Velebita.

Planinari na ulazu u Nacionalni park Paklenica
Hikers at the National Park entrance

Planinar na potoku u Velikoj Paklenici
Hiker at the Velika Paklenica stream

Public Institution Paklenica National Park

Paklenica National Park is one of the oldest National Parks in Croatia, designated in 1949 due to its extraordinary geomorphology and unique vegetation, especially the best preserved and largest forest complex in Dalmatia.

Paklenica National Park stretches over an area of 95 km² in the southern part of Velebit mountain, including the zone of the highest peaks such as Vaganski vrh (1757 m high) and Sveti brdo (1753 m high). The torrent flows of Velika Paklenica and Mala Paklenica, along with the impressive canyons carved vertically into the slopes of Velebit, represent the most distinctive and one of the most attractive parts of Paklenica National Park.

This relatively small area comprises a wide range of habitats including several types of beech forests and indigenous black pine forests, distinctive features of Paklenica National Park. The Park is home to an exceptionally diverse flora and fauna: endemic bellflowers, orchids, lilies and various species of butterflies, birds and mammals are attractions for nature lovers, whereas the steep slopes and high cliffs of the Velika Paklenica canyon are a favourite destination for hikers and climbers. The wider area of the Park is also rich with cultural heritage, evidence that it has been inhabited continuously since prehistoric times.

If you would like to experience the wonders of this National Park simply choose one of the many available hiking trails, immerse yourself in nature and enjoy the spectacular beauty of Velebit.

Livada na Velikom Rujnu / Meadow at Veliko Rujno

Staza u Velikoj Paklenici
Trail in Velika Paklenica

Kanjon Velika Paklenica
Velika Paklenica Canyon

Jarebica kamenjarka
Rock Partridge

Javna ustanova Nacionalni park Sjeverni Velebit

**SJEVERNI
VELEBIT**

Nacionalni park
National park

Sjeverni Velebit, osnovan 1999. godine, najmlađi je od osam nacionalnih parkova u Hrvatskoj. Ovaj prostor Velebita pravi je mozaik sastavljen od najrazličitijih staništa koja su dom brojnim vrstama biljaka, gljiva i životinja, čije se bogatstvo tek počelo otkrivati. Krajoblik Nacionalnog parka obilježen je prepoznatljivim krškim reljefom koji po raznovrsnosti, mnogobrojnosti i razvijenosti krških oblika ulazi u red najzanimljivijih krških područja svijeta. Veliki broj dubokih jama s bogatom podzemnom faunom, svrstava ga među najatraktivnije svjetske speleološke lokalitete.

Ovo područje također je od iznimne važnosti za ptice grabljivice, sove, velike zvijeri, divokozu, velikog tetrijeba i druge ugrožene vrste. Upravo je ta raznolikost krških oblika, živoga svijeta i krajobraza, koje je dobrom dijelom stvorio čovjek, bila razlogom proglašenja područja sjevernog Velebita nacionalnim parkom.

Nacionalni park Sjeverni Velebit obuhvaća i nekoliko otprije zaštićenih područja. Tu se nalazi strogi rezervat Hajdučki i Rožanski kukovi, botanički rezervat Visibaba – nalazište endemične biljke hrvatske sibreje, te botanički rezervat Zavižan-Balinovac-Velika kosa, unutar kojega se nalazi i poznati Velebitski botanički vrt, proglašen spomenikom parkovne arhitekture.

Sjeverni Velebit komadić je izvorne europske prirode – ne posve netaknute divljine, već prirodnog krajoblja oblikovanog i ljudskim utjecajem, u vremenu kad je za ljude jedina mogućnost preživljavanja bila suživot s prirodom.

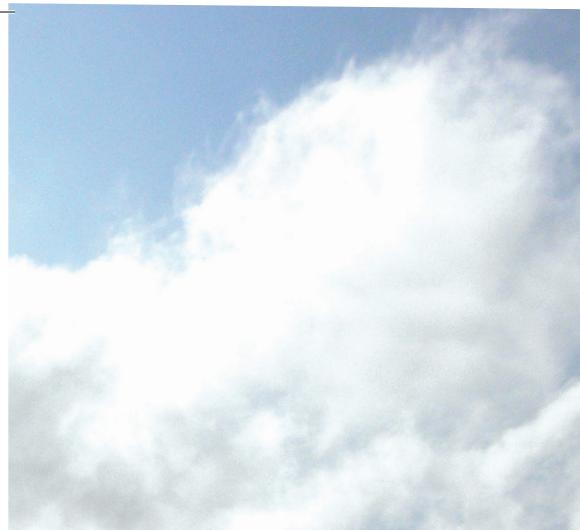
Public Institution Northern Velebit National Park

Established in 1999, Northern Velebit is the youngest of eight national parks in Croatia. This part of the Velebit Mountain is a patchwork of many different habitats that are home to numerous plant, fungus and animal species – a wealth that is yet to be explored in its entirety. The landscape of Northern Velebit is characterized by typical karstic topography that ranks among the most interesting karstic areas in the world due to the diversity, abundance and complexity of its formations. Additionally, a large number of deep pit caves are home to rich communities of underground fauna, which makes it one of the world's most attractive caving destinations.

Northern Velebit National Park is an area of great importance for raptors, owls, large carnivores, chamois, capercaillie and other endangered species. This diversity of karst formations, wildlife and man-made landscapes was the main reason for the creation of the Northern Velebit National Park.

Northern Velebit National Park encompasses several areas that had already been protected: the strict reserve Hajdučki i Rožanski Kukovi, the Visibaba botanical reserve – home to the endemic plant species Croatian sibirea – and the Zavižan-Balinovac-Velika kosa botanical reserve which contains the famous Velebit Botanical Garden, listed as a monument of landscape architecture.

Northern Velebit is a piece of authentic European nature – not a virgin wilderness, but a natural landscape shaped by human influence back when the only way to survive was to coexist with nature.

Premužićeva staza kroz kukove / Premužić trail

Botanički vrt / Botanical garden

Bilenski i Šegotski padеži / Bilenski i Šegotski padeži

Lička ekološka akcija – LEA

Udruga Lička ekološka akcija osnovana je 2012. u Gospiću, kao reakcija na rastuće potrebe društva za uočavanjem i rješavanjem problematike zaštite okoliša. Aktivnosti LEA-e usmjerene su na rješavanje lokalnih problema Like.

Putem održavanja tribina, radionica, izložbi, realizacijom projekata, organiziranja akcija zaštite i očuvanja prirode cilj LEA-e je poboljšati kvalitetu okoliša i zaštiti prirodna bogatstva i ljepote Like.

U dosadašnjem radu LEA je sudjelovala u više ekoloških akcija („Zelena čistka - jedan dan za čistiti okoliš“, „Uređenje Terezijane“, „Čišćenje obale rijeke Novčice“, „Uređenje Park šume Jasikovac“),inicirala projekte („Čista rijeka Lika“, „SOS za Park šumu Jasikovac“, „Kros Jasikovac“, koji je okupio nekoliko stotina sudionika svih dobi i uzrasta u sportsko-rekreativnom druženju), te kontinuirano radi na buđenju svijesti javnosti za probleme okoliša i očuvanja prirode.

Misija LEA-e je aktivno doprinijeti zaštiti okoliša i očuvanju prirode, a ostvaruje se:

- poticanjem sudjelovanja javnosti,
- educiranjem i informiranjem s ciljem promjene vrijednosti i ponašanja,
- istraživanjem u svrhu stvaranja podloga i smjernica za mjere zaštite i učinkovitije djelovanje,
- zagovaranjem odgovornih načina upravljanja i gospodarenja na temelju odrednica održivog razvoja.

Lička ekološka akcija – LEA

The association LEA was founded in 2012 in Gospić in response to the growing need for resolving local ecological and environmental problems.

The goal of LEA is improving nature protection in the wildlife-rich Lika region by organizing round table discussions, workshops, exhibitions and direct conservation actions.

During the last four years LEA participated in many ecological actions („World clean-up day“, „Restoration of the Theresiana path“, „Cleaning the coastline of the river Novčica“, „Renovation of Jasikovac park“) and initiated many of them („Clean the Lika River“, „SOS for Jasikovac park“, „Cross Jasikovac“ – a recreational event that gathered several hundred participants of all ages). The association also continuously works on raising public awareness about environmental and nature protection issues in the region.

The mission of LEA is to actively contribute to environment and nature protection through:

- encouraging public participation in organized actions
- educating and informing the general public
- establishing guidelines for effective nature protection
- advocating responsible, effective and sustainable management

Izrada koševa za smeće
Garbage cans made by LEA members

Nagrada Grada Gospića za doprinos u očuvanju prirode
Gospic Town Award for efforts in nature conservation

STAZE / TRAILS

Vrilo Grabovac – Pećinski Park Grabovača – Rijeka Lika

Grabovac Spring - Cave Park Grabovača - Lika River

DUŽINA: oko 4 km

TEŽINA: umjerena

TRAJANJE: oko 2h

LENGTH: around 4 km

DIFFICULTY: moderate

DURATION: around 2h

Karta staze
Trail map

Bjelorubi šišmiš
Kuhl's pipistrelle

Početak staze nalazi se u zaselku Kaniža, kod izvora Grabovac gdje često ima raznih vodozemaca. U zaselku teče i povremeni potok, dom vodenjacima. U okolnim šumarcima nalazi se i velik broj ptica koje se često zadržavaju oko izvora. Staza dalje nastavlja laganom uzbrdicom prema info kućici Pećinskog parka Grabovača, odnosno dalje livadom prema Medinoj pećini.

Putem se mogu opaziti razne vrste karakteristične za suhe travnjake poput divljeg zeca, srne, lasice, primorske trepteljke, crnogrle strnadice i druge. U neposrednoj blizini Medine pećine, ovisno o dobu dana, mogu se opaziti šišmiši. Staza je označena kroz šumu graba presjećenu raznim krškim oblicima poput špilja i ponikvi. Putem prema rijeci Lici se na jednom pojilištu mogu vidjeti tragovi aktivnosti sisavaca poput divlje svinje i srne - zbog vlažnosti se okolna zemlja pretvara u blato koje vrlo dobro čuva otiske divljih životinja. Staza prema rijeci Lici prolazi nizbrdo kroz gustu bukovu šumu. Za vlažnih jesenskih dana na tom području česte su razne vrste gljiva. Dolaskom na obalu rijeke Like, može se uživati u pogledu na mirlnu plavozelenu vodu, Velebit te promatrati razne vrste ptica vezanih uz vodu.

~

The starting point of the hiking trail is in the Kaniža hamlet, near the Grabovac spring where you can frequently encounter various amphibians. There is also a temporary stream in the hamlet that is home to crested newts. In the surrounding forests there is a large number of birds that frequently visit the spring. The trail continues slightly uphill towards the info point of Grabovača Cave Park and onward through the meadow towards Medina pećina ["Bear cave"].

Along this trail you can spot different species that inhabit dry meadows like the hare, roe deer, least weasel, tawny pipit and cirl bunting. In the immediate vicinity of Medina pećina you can spot bats during the twilight hours. The marked trail continues through hornbeam forest dotted with various karstic formations such as caves and sinkholes. On the way toward the river Lika near a watering hole you can see the tracks of animals like the wild boar and roe deer - the surrounding mud is very good at preserving animal tracks. The trail toward the river Lika moves downhill through dense beech forest. During the wet autumn season different species of mushrooms can be frequently encountered. At the river bank you can enjoy a view of calm emerald blue water, the Velebit mountain and numerous species of waterbirds.

Trag medvjeda
Bear tracks

Vrilo Grabovac
Grabovac Spring

STAZE / TRAILS

VELEBIT

Park prirode
Nature park

Šetnja kroz Klepinu Dulibu

Walk through Klepina Duliba

DUŽINA: oko 7 km

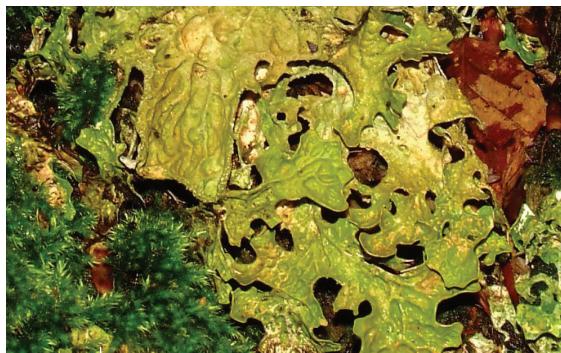
TEŽINA: zahtjevna

TRAJANJE: oko 3h

LENGTH: around 7 km

DIFFICULTY: high

DURATION: around 3h

Lišaj plučasti režanj
Tree lungwort lichen

Mrka strizibuba
Longhorn beetle

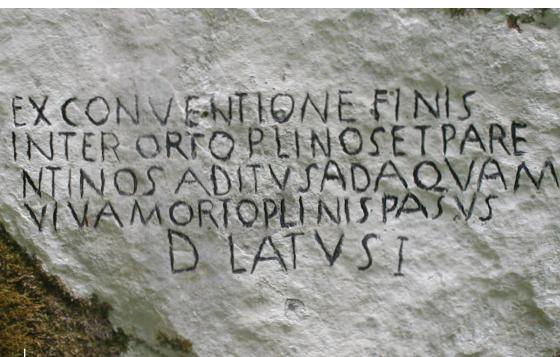
Ovaj jedinstveni doživljaj prirode svakog posjetitelja će ostaviti bez riječi. Gotovo cijelim putem kroz šumu i prašumu smreke i bukve nailazi se na prepreke poput srušenih stabala, vrtača, stjenovitih dijelova i skliskih mahovina, što doprinosi doživljaju divlje i netaknute prirode. Klepina duliba je prostranstvo od gotovo 250 ha i proteže se od podnožja veličanstvene Šatorine pa sve do Sunđera, uz dolinu Štirovaču.

Polovica površine zaštićena je kao posebni rezervat šumske vegetacije te se na tom području ne odvija nikakva gospodarska djelatnost. Šuma obiluje brojnim srušenim stablima koja su staništa velikih kornjača poput mrke strizibube, ali i drugih beskralješnjaka koji žive u mrtvome drvu. U ovim šumama moguće je čuti, a rjeđe i vidjeti planinskog i troprstog djetlića kao i druge vrste šumskih ptica. U Klepinoj dulibi možemo sresti i medvjeda te brojne druge vrste malih i velikih sisavaca. Na starim bukovim stablima može se vidjeti plućasti režnjaš (*Lobaria pulmonaria*), rijetki i ugroženi lišaj, posebno osjetljiv na onečišćenje zraka. Posjet Klepinoj dulibi preporučuje se samo s ikusnim vodičima iz Parka jer staza nije označena, a svaki posjet ovom području drugačiji je od prethodnog.

~

This unique experience will leave any visitor speechless. Along the whole trail through virgin beech and spruce forests you can find obstacles such as fallen trees, sinkholes, protruding rocks and slippery patches of moss, contributing to the feeling of being in untouched wilderness. Klepina duliba is an expanse of nearly 250 ha, stretching from the foothills of the magnificent Šatorina mountain along the Štirovača valley all the way to Sunder.

*Half of the total area is protected as a special forest vegetation reserve - meaning that no economic activities are allowed there. The forest is full of fallen trees, which provide habitat for large beetles such as the Morimus funereus longhorn and many other invertebrates that inhabit rotting wood. In this forest you can hear (and sometimes even see) the white-backed and three-toed woodpeckers, along with many other forest-dwelling birds. In Klepina Duliba you can meet the brown bear as well as many other mammals, large and small. On old beech trees you can find lungwort (*Lobaria pulmonaria*), a rare and endangered lichen species particularly sensitive to air pollution. Visiting Klepina Duliba is recommended only with experienced Park guides because the trail is unmarked - making every visit unique.*

EX CONVENTIONE FINIS
INTER ORTO PLINO SET PARE
NTINOS AD ITVS ADAQVAM
VIVAM MORTO PLI NIS PAS VS
D LATVSI

Pisani kamen iz 4. stoljeća
Agreement written in stone, 4th century

Prašuma u Klepinoj dulibi
Virgin forest in Klepina duliba

STAZE / TRAILS

PAKLENICA

Nacionalni park
National park

Zaselak Kneževići - Ramići i Parići

Kneževići hamlet - hamlets Parići and Ramići

DUŽINA: oko 10 km

TEŽINA: zahtjevna

TRAJANJE: oko 6h

LENGTH: around 10 km

DIFFICULTY: high

DURATION: around 6h

Karta staze
Trail map

Zaselak Kneževići
Kneževići hamlet

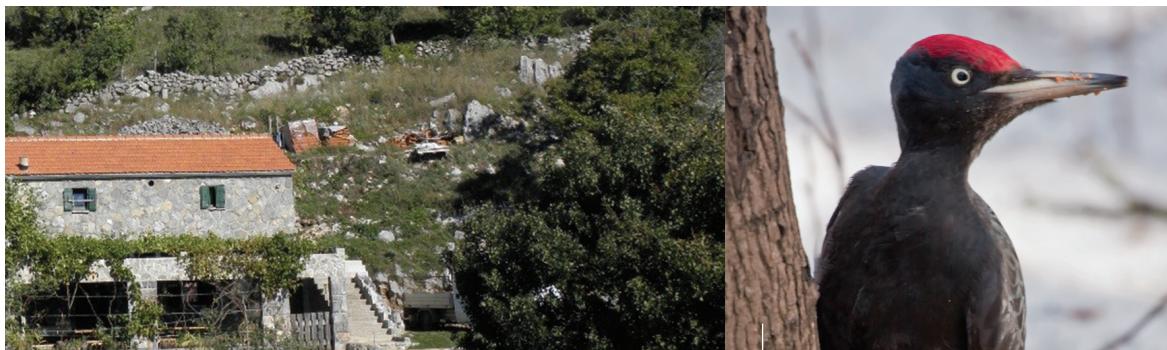
Zaselak Kneževići polazna je točka staze gdje je moguće kupiti domaći med i tako okusiti Velebit. Iznad kuća Kneževića nalazi se briješ na kojem se nalazi suhozidom ozidana gradina. Od zaselka Kneževići kreće se prema kanjonu Orljače kroz šumarak crnog graba i hrasta medunca gdje je moguće vidjeti i čuti glasanje jarebica kamenjarki. Dolaskom do vidikovca s kojeg je moguće promatrati ptice grabljivice slijedite stazu prema kanjonu i potoku Male Paklenice gdje šumarak crnog graba prelazi u šumu crnog bora te potom u bukovu šumu u kojoj obitavaju crna žuna i planinski djetlić.

Usponom do Njiva Lekinih pa potom do Velikih Močila moguće je vidjeti tragove malih i velikih sisavaca, a ujedno se pruža i prekrasan pogled na Veliki Kom, Vlaški grad, Jerkovac, Malu Paklenicu i Malo Libinje. Spuštanjem na Samardžinovac prolazi se dijelom staze uz potok gdje se miješa šuma crnog bora i bukve. Staza dalje vodi do Planinarskog doma i do zaselka Ramića i Parića gdje nas čekaju gostoljubivi domaćini sa svojom autohtonom kuhinjom.

~

The Kneževići hamlet is the starting point where you can buy a taste of Velebit in the form of homemade honey. Just above the houses in Knežević you can see a hill with a fortification surrounded by dry-stacked wall. From the Kneževići hamlet you start toward the Orljača river canyon through a hop hornbeam and downy oak grove where you can watch and listen to rock partridges. After coming to a lookout where you can spend some time watching raptors, follow the trail towards the Mala Paklenica canyon where the hornbeam grove gradually turns into a black pine forest and then into beech forest, home to the black and white-backed woodpeckers.

Climbing to Njive Lekine and then to Velika Močila you can see the tracks of mammals and at the same time enjoy a wonderful view of Veliki Kom, Vlaški grad, Jerkovac, Mala Paklenica and Malo Libinje. Descending to Samardžinovac, you will pass through a mixed forest of black pine and beech. The trail continues toward the mountain hut and hamlets Parići and Ramići, where friendly hosts and their local cuisine are waiting.

Crna žuna
Black woodpecker

STAZE / TRAILS

**SJEVERNI
VELEBIT** Nacionalni park
National park

Staza u Nacionalnom parku Sjeverni Velebit

Trail in Northern Velebit National Park

DUŽINA: oko 17 km

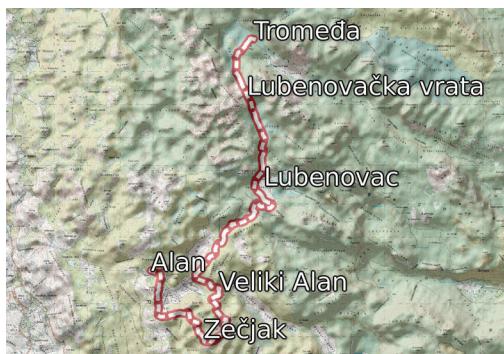
TEŽINA: umjerena

TRAJANJE: oko 8h

LENGTH: around 17 km

DIFFICULTY: moderate

DURATION: around 8h

Karta staze
Trail map

Pogled na Zečjak
View of Zečjak

Staza u Nacionalnom parku Sjeverni Velebit je kombinacija nekoliko staza te omogućuje pogled na neke od najljepših dijelova Parka, ali vodi i putevima kojima malo ljudi prolazi. Staza počinje na samoj granici Parka i brzo zalazi u gustu bukovu šumu bogatu životom. Tu se mogu čuti djetlići i žune kako svojim kljunovima dube stara debla. Na usponu prema Lubenovačkim vratima, prijevoju između Hajdučkih i Rožanskih kukova tlo vrvi od tragova malih i velikih šumskih sisavaca. Kad se spusti na drugu stranu, uz travnjak Lubenovac, može se odmoriti uz obnovljene pastirske stanove, malene kućice kakve su pastiri s primorskih padina koristili za sklonište dok su sa stokom boravili u planini.

Dalje staza prolazi kraj Lubenovačke ruje, jedne od malobrojnih lokava u Nacionalnom parku, koja obiluje životom svih vrsta i oblika. Staza vodi do prijevoja Alan odakle kreće lakši uspon na dva vrha na južnom dijelu Parka – Kitu i Zečjak. Ova staza brzo ulazi u sam vršni dio Velebita, gdje bukva prelazi u klekadinu, a na samim vrhovima je zamjenjuje otporni bor krvulj. S vrha Zečjak mogu se promatrati grabljivice kako na travnjaku Mirovo love svoj objed. Staza se s vrha spušta na Mirovo i spaja sa znamenitom Premužićevom stazom kojom se dolazi do ceste i kreće prema planinarskoj kući Alan. Tamo se može okrijepiti prije povratka u civilizaciju.

The wildlife tour in Northern Velebit National Park combines of several trails and visits some of the most beautiful places in the Park, but it also passes through areas with few visitors. The tour begins on the very border of the Park and quickly enters a dense beech forest teeming with life. Woodpeckers can be heard there, digging for insects in tree trunks. On the climb toward Lubenovačka vrata, a mountain pass between Hajdučki and Rožanski kukovi [steep cliff-like limestone rocks] the ground is full of mammal tracks. When you descend to the other side, next to the Lubenovac field, you can rest by the rebuilt shepherd huts, tiny houses that were used as temporary shelter by shepherds when they brought their cattle to pasture.

The tour continues near Lubenovačka ruja, the only permanent pond in the National park, abundant with life. The trail continues to the Alan mountain pass, where a slight climb begins towards two mountain peaks in the southernmost part of the Park-Kita and Zečjak. This trail leads into the topmost area of Velebit, where beech forest becomes scrub, gradually giving way to mountain pine at even higher altitudes. From the Zečjak peak you can watch raptors hunting for their meal on the Mirovo grassland. The trail descends from the peak to Mirovo, finally merging onto the famous Premužić trail that leads to the Alan mountain hut, where refreshments are available before your return to civilization.

Bjelonokta vjetruša
Lesser Kestrel

Putokaz na stazi
Signpost on the trail

STAZE / TRAILS

Rijeka Novčica

Novčica River

DUŽINA: oko 2 km

TEŽINA: lagana

TRAJANJE: oko 1h

LENGTH: around 2 km

DIFFICULTY: easy

DURATION: around 1h

Pogled na Novčicu
View of Novčica river

Rijeka Novčica prolazi gradom Gospicem nakon kojeg se ulijeva u rijeku Liku. Gospicani su u vijek bili vezani uz nju, zimi se skupljao led iz nje koji se čuvao cijelu godinu, a u ljetnoj sezoni su se skupljali rakovi i lovila riba. Voda Novčice smatrala se ljekovitom pa je na samoj rijeci Novčici bilo niz kupališta. Danas je to samo rijeka koja teče kroz grad, ali još u vijek osvaja svojim iznimnim ljepotama. Uz lijevu obalu, od Sastavaka prema Starom mostu rijeka svojom mirnoćom odaje snažan utjecaj koji je nekada imala.

Dalje se dolazi do mjesta gdje se nalazi sada novi Kajak-kanu klub Gospic, koji sport na ovoj rijeci drži aktivnim i sve popularnijim u gradu. Šetnica dalje obalom prolazi uz staro kupalište Dolina ljubavi, uz Novi most i potom se dolazi na livadno područje kod Murković mlinu gdje se može opaziti ptice poput vijoglava ili pupavca. Cijelim putem uz Novčicu treba pripaziti na znakove prisutnosti vidre koja tu nije rijetkost. Iznad rijeke preljeće gorske pastirice, a iz obližnje šume moguće je čuti zelenu žunu.

~

The river Novčica passes through the town of Gospic, after which it feeds into the river Lika. The people of Gospic have always been connected to it - in the winter ice was collected from the river to last throughout the year, in summer it was used for fishing and catching crayfish. Today it is just a river passing through the town, but it is still remarkable for its beauty. By the left coast, from Sastavci toward the Old bridge the river's calmness is a silent testimony of the influence it used to have.

Further on down the trail you will come to the Kayak-canoe club Gospic that is keeping recreational activities active on the river. The trail continues down the river bank next to the old beach called Valley of love ["Dolina ljubavi"], by the New bridge and finally arrives to the meadow next to Murković mill, where you can spot a wryneck or hoopoe. Along the Novčica river trail you should keep an eye on for otter presence signs – not uncommon in this area. Next to the river you can see grey wagtails flying overhead and from the nearby forest you can hear green woodpeckers.

Znaci proljeća uz Novčicu
Signs of spring along Novčica

Rijedak prizor vidre
Rare encounter with otter

Čovjek i biosfera

Rezervat biosfere područje je na kojem su zastupljeni značajni ekosustavi koji se odlikuje živim svijetom od posebnog interesa za znanstvenu zajednicu. Rezervate biosfere proglašava UNESCO s namjerom očuvanja i promocije takvog područja. Ciljevi rezervata biosfere su osigurati zaštitu krajobraza i biološke raznolikosti, potaknuti održiv ekonomski razvoj i promicati edukaciju na svim razinama. UNESCO-ov program Čovjek i biosfera počeo je djelovati 1971. godine kada je započelo i osnivanje rezervata biosfere.

Rezervati biosfere zonirani su u tri zone prema stupnju zaštite. Tako je područje Rezervata Velebit, proglašenog 1978., zonirano u područje koje čini jezgru Rezervata (dva nacionalna parka NP Sjeverni Velebit i NP Paklenica), zaštitnu zonu (Park prirode Velebit) i prijelaznu zonu koju čine rubni dijelovi Parka prirode i rijetkih večih naselja.

04 // MAB

Man and the Biosphere

A Biosphere reserve is an ecosystem with plants and animals of special scientific and natural interest. It is a title given by UNESCO to help protect and promote these sites. The purpose of Biosphere reserves is to secure the preservation of landscapes and biodiversity, to ensure sustainable development and growth, and to promote education on all levels. The program is run by UNESCO's Man and the Biosphere Programme, which has been building up the World Network of Biosphere Reserves since 1971.

The Velebit Mountain Biosphere reserve was founded in 1978. Three distinct management zones are present within its borders: Paklenica and Northern Velebit National parks are the core area, The Velebit Nature Park is the buffer area and the adjacent municipalities are inside the transition area.

Radionica o prirodi za djecu / Wildlife workshop for children

Organiski uzgoj povrća
Organic vegetables farming

Ekstensivni uzgoj goveda
Extensive cattle farming

ŽIVI SVIJET VELEBITA

~
VELEBIT WILDLIFE

Divokoza / Chamois / *Rupicapra rupicapra*

Razvedenost reljefa i geografski položaj Velebita uzrokovali su nastanak raznolikih staništa - šuma, travnjaka, vodotoka, stijena i točila. Zahvaljujući tome, Velebit je dom mnogim vrstama životinja, biljaka i gljiva. Pošto na vršnom dijelu Velebita nalazimo pravu planinsku klimu ovdje možemo vidjeti neke od tipičnih predstavnika planinskih biljnih i životinjskih vrsta poput runolista, bora krivulja, žutokljune galice, planinskog djetlića, planinskog čuka, divokoze i drugih.

Fauna Velebita neobično je zanimljiva i raznolika. Velebit, koji se prostire na više od 2200 km², pruža stanište vrstama koje zahtijevaju velik životni prostor poput velikih zvijeri, divokoze, surog orla i tetrijeba. Osim tih karizmatičnih vrsta nalazimo tu i brojne druge vrste sisavaca, ptica, gmažova, vodozemaca te beskralježnjaka poput leptira i drugih kukaca.

Zbog iznimnog bogatstva podzemnih staništa – špilja i jama - Velebit je važan i kao stanište različitih endemskih vrsta podzemne faune.

Na Velebitu možemo vidjeti i mnogobrojne primorske, kontinentalne i planinske biljne vrste. Među njima mnogo je i endema kao što su velebitska degenija i hrvatska sibireja.

U šumama i na travnjacima Velebita rastu i gljive poput baršunastog vrganja koji najčešće živi u simbiozi sa stablima smreke. Iako su vrlo važne za funkcioniranje ekosustava gljive su često zanemarene i zbog toga slabo istražene. Mnoge od njih su razlagiči koji omogućuju zatvaranje ciklusa kruženja tvari u prirodi.

Iako je svojom pojavom Velebit od davnina privlačio brojne istraživače još uvek je ovdje moguće otkriti nešto novo i tako upotpuniti znanje o iznimnom bogatstvu biološke, geomorfološke i paleontološke riznice Velebita.

~

Due to geographical location and relief, Velebit has a variety of different habitats – forests, pastures, watercourses, rocks and screes. For this reason, Velebit is home to many species of animal, plant and fungi. Because the highest parts of Velebit have a true mountain climate, there you can find typical mountain species like edelweiss, mountain pine, alpine chough, white-backed woodpecker, boreal owl, chamois and many others.

Velebit's fauna is remarkably interesting and diverse. With an area of 2200 km² Velebit presents habitats for species with big home ranges such as large carnivores, the chamois, the golden eagle and the capercaillie. In addition to these charismatic animals, many other species can also be found there, including mammals, birds, reptiles, amphibians and invertebrates like butterflies and other insects.

Due to the exquisite richness of its underground habitats, Velebit is important for many different endemic species of underground fauna.

On Velebit you can see numerous Mediterranean, continental and mountain plant species. Among them there are a lot of endemic species like Velebit degenia and Croatian sibirea.

In the forests and on the meadows of Velebit, there are numerous fungi – such as the dotted stem bolete, which grows in symbiosis with spruce trees. Although they have an important role in ecosystems, fungi are frequently overlooked and poorly known. Many of them are saprotrophs, forming an important part of the nutrient cycle in nature.

Even though its magnificence has attracted numerous researchers for many years, it is still possible to discover something new and contribute to the knowledge about the richness of biological, geomorphological and paleontological treasury of Velebit mountain.

Medvjed / Brown bear / Ursus arctos

underground parts of plants, larvae, insects and carrion. The brown bear is an opportunistic animal so it is very important not to leave garbage in the vicinity of mountain huts and hiking trails to prevent bears getting used to the presence of people.

Medvjed je krupna i snažna životinja, iznimno razvijenih osjetila njuha i sluha. Hrani se voćem, mladicama, podzemnim organima biljaka, ličinkama, kukcima i strvinama. Zbog njegove oportunističke naravi posebno je važno ne ostavljati smeće u blizini planinarskih domova i staza jer se tako mogu naviknuti na blizinu ljudi.

The brown bear is a massive and strong animal, with a very good sense of smell and good hearing. It eats fruit, sprouts, underground parts of plants, larvae, insects and carrion. The brown bear is an opportunistic animal so it is very important not to leave garbage in the vicinity of mountain huts and hiking trails to prevent bears getting used to the presence of people.

Ris / Lynx / Lynx lynx

Ris je u Hrvatskoj bio istrijebljen početkom 20. stoljeća. Današnja populacija rezultat je ponovnog naseljavanja risa u Sloveniju 1973. godine. Danas naseljava područje Gorskog kotara i Like. Plijen su mu srna, jelen, divokoza, zec i veći glodavci. Lovi šuljanjem i prikradanjem na tlu te može uloviti plijen tri do četiri puta veći od sebe kojim se hrani nekoliko dana.

The lynx was extinct in Croatia from the beginning of the 20th century. Today's population is the result of a reintroduction project that took place in Slovenia in 1973. Nowadays it is present in the areas of Gorski kotar and Lika. Its diet consists of roe deer, red deer, chamois, hares and big rodents. While hunting, the lynx stalks and pounces on its prey, which can be three to four times bigger than itself, and he usually feeds on it for several days.

Planinski žutokrug / Meadow viper / Vipera ursinii macrops

Naša najmanja i najslabije poznata otrovnica je planinski žutokrug. Endem je Balkanskog poluostrva, a za životni prostor bira travnjake i to iznad 1000 m nadmorske visine. Hrani se uglavnom skakavcima, a otrov mu je znatno slabiji od poskokovog. Zanimljivo je da mužaci u rano proljeće izlaze iz zimskog sna prije ženki te ih se može susresti čak i po snijegu.

The meadow viper is the smallest and most elusive of the vipers in Croatia. It is an endemic species of the Balkan peninsula and for its living space it chooses meadows with altitudes over 1000 m. It eats mostly grasshoppers and its venom is significantly weaker than the horned viper's. It is interesting that in the early spring male meadow vipers wake up from hibernation earlier than females so it is possible to see them even in the snow.

Poskok / Nose-horned viper / *Vipera ammodytes*

Poskok je među najvećim i najotrovnijim evropskim zmijama otrovnicama. Živi na suhim kamenitim područjima obraslim niskim grmljem i drvećem. Prepoznatljiv je po tamnoj „cik-cak“ liniji na leđnoj strani tijela i roščiću na vrhu njuške. Najčešće ga se može vidjeti dok se sunča poluskriven u rijetkoj vegetaciji ili na stijeni. Strogo je zaštićena vrsta u Hrvatskoj kao i gotovo svi drugi gmazovi. Ne napada čovjeka osim kada je ugrožen, a zabilježeni ugrizi najčešće su rezultat namjernog uznemiravanja.

The nose-horned viper is one of the biggest and most venomous European vipers. It inhabits dry, rocky areas with low vegetation and trees. It can be easily identified by the dark “zig-zag” stripe on its back and a horn on its snout. It can be seen basking half hidden in vegetation or on a rock. The horned viper is a strictly protected species in Croatia, along with almost all other reptile species. It doesn't attack humans except when it feels threatened, and the most of the recorded bites have been the result of deliberate disturbance by people.

Planinski djetlić / White-backed woodpecker / *Dendrocopos leucotos*

Obitava najčešće na područjima s puno suhih i raspadajućih stabala. Malo je veći od velikog djetlića koji je daleko brojniji od njega. Očuvane šume Velebita i Like dom su za nekoliko stotina parova ove vrste, odnosno četvrtini hrvatske populacije. Planinski djetlić na Velebitu pripada podvrsti *lilfordi* te se razlikuje od pripadnika iste vrste u sjevernoj i zapadnoj Europi.

The white-backed woodpecker inhabits mature forests, which have a high percentage of dead trees and fallen timber. It is slightly bigger than the great spotted woodpecker, a species that is present in abundance. The well-preserved forests of Velebit and Lika are home to several hundred pairs of this species, which makes one quarter of the Croatian population. The Velebit population of the white-backed woodpecker belongs to the subspecies “lilfordi” and is different from the rest of the members of this species in northern and western Europe.

Bjeloglavi sup / Griffon vulture / *Gyps fulvus*

Na Velebitu se bjeloglavi sup prestao gnijezditi prije svega dvadesetak godina, a u Hrvatskoj je danas gnijezdarica stanarica još samo na Kvarnerskim otocima (Cres, Krk, Plavnik, Prvić). Supovi iz te populacija se i po više desetaka kilometara udaljavaju od svojih gnijezdećih kolonija u potrazi za hranom. Stoga je bjeloglavog supa moguće opaziti na bilo kojem dijelu Velebita.

On the Velebit mountain, the griffon vulture has stopped nesting 20 years ago, and today in Croatia it nests only on the islands of Kvarner (Cres, Krk, Plavnik, Prvić). Griffon vultures that belong to these populations can disperse more than ten kilometres away from their nesting colonies in search for food, which is why it is possible to see griffon vultures on anywhere on Velebit.

Divokoza / Chamois / *Rupicapra rupicapra*

Prije četrdesetak godina na Velebit je ponovno naseljena divokoza. Često se može vidjeti po planinskim vrhuncima jer je građom tijela prilagođena zahtjevnim planinskim terenima. Naseljava planinske pašnjake i kamenjare, a zimi se spušta u niže predjele. Divokoze su oprezne i plahe, a osjeće li opasnost upozore ostale jedinke glasnim piskom.

~
Forty years ago, the chamois was reintroduced to the Velebit area, and today it can often be seen on mountain summits on terrain it is well adapted for. It inhabits mountain pastures and rocky pastures during most of the year but in winter it descends to the lower parts of mountains. Chamois are cautious and timid animals, so when one of them feels threatened, it warns the others with a sharp whistle.

Apolon / Apollo / *Parnassius apollo*

Apolon na Velebitu obitava na nadmorskim visinama između 1000 i 2000 m-planinskim travnjacima i stjenovitim gorskim staništima. Prepoznatljiva karakteristika ove vrste leptira su mrlje u obliku crvenih prstenova s bijelim središtem, okruženih crnom crtom. Zanimljivo je da svaka jedinka ove vrste ima drugačiji oblik ovih prstena, što možemo usporediti s otiscima prstiju kod ljudi.

~
The apollo lives at altitudes between 1000 and 2000 meters on Velebit, in mountain pastures and rocky habitats. The most recognizable characteristic of this butterfly are spots in the shape of red rings with white centres, surrounded by black stripes. An interesting fact is that every individual butterfly has a different ring shape, just like human fingerprints.

Alpinska strizibuba / Rosalia longicorn / *Rosalia alpina*

Alpinska strizibuba jedan je od najljepših kornjaša u Hrvatskoj koji obitava u bukovoj šumi. Zbog intenzivne sječe i uklanjanja starih trupaca iz šuma, ova vrsta je u cijeloj Europi imala značajan pad brojnosti. Trend brojnosti u Hrvatskoj je nepoznat.

~
The rosalia longicorn is one of the most beautiful ground beetles in Croatia. It lives in beech forests – due to logging, its numbers have seen a decline in the whole of Europe. The population trend in Croatia is unknown.

Hrvatska sibireja / Croatian sibirea / *Sibiraea altaiensis* ssp. *croatica*

Hrvatska sibireja je vrsta listopadnog grma iz porodice ruža koja raste na stijenama i točilima u gorskom području. Značajno nalazište ove vrste je botanički rezervat Visibaba koji se nalazi na području Nacionalnog parka Sjeverni Velebit. Male bijele cvjetove ove vrste, koji rastu u rahlim izduljenim cvatovima, može se uočiti u lipnju i srpnju.

~
Croatian sibirea is a species of deciduous shrubs from the rose family, that lives on rocky soils and screes in mountain areas. An important locality for this species is the botanical garden "Visibaba" in Northern Velebit National Park. It has small, white flowers that are arranged in a loose elongated panicle, which can be seen during June and July.

Velebitska degenija / Velebit degenia / *Degenia velebitica*

Ova vrsta zasigurno je najpoznatiji endem Velebita i Hrvatske. Nastanjuje surova staništa - gibljiva vapnenačka točila izložena jakom vjetru. Cvjeta u svibnju i lipnju te je zabilježena samo na nekoliko lokaliteta na Velebitu i u njegovoj blizini. Stoga, tko prilikom boravka na Velebitu naiđe na ovu posebnu biljku, može se smatrati pravim sretnikom.

~
Velebit degenia is certainly the best known endemic species of Velebit and Croatia in general. It inhabits harsh habitats – screes exposed to strong winds. Velebit degenia, which blossoms in May and June, has been recorded only on Velebit on few localities. Therefore, anyone who spots this special plant during his stay on Velebit can consider himself very fortunate.

Obiteljska poljoprivredna gospodarstva (OPG) na području Velebita i okoline

Obiteljska poljoprivredna gospodarstva (OPG) pokretači su razvoja ruralnih sredina. Bave se raznolikim djelatnostima, od ratarstva i stočarstva preko proizvodnje autohtonih sorti voća i povrća do pčelarstva. Osim same proizvodnje neka se gospodarstva bave i preradom voća i povrća proizvodnjom domaćih rakija, likera i ostalih alkoholnih i bezalkoholnih pića te preradom mlijeka i mesa. Obiteljska poljoprivredna gospodarstva svojim često tradicionalnim proizvodima obogaćuju gastronomsku i turističku ponudu kraja u kojem djeluju.

Tradicionalnim načinom proizvodnje obogaćenim suvremenim saznanjima i korištenjem prirodnih resursa na održiv način doprinose očuvanju tradicije, kulturnog nasljeđa, ali i biološke raznolikosti.

Na širem području Velebita ponuda domaćih proizvoda na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima postupno se razvija te postaje sve bolja. Svoj boravak na svježem zraku u prekrasnoj prirodi možete stoga upotpuniti kupnjom proizvoda od OPG-ova s područja Velebita i Like čime podržavate lokalne proizvođače i proizvode vrhunske kvalitete.

Family farms in the Velebit area and its surroundings

Family farms are the prime movers of development in rural areas. Their activities are numerous, ranging from arable and livestock farming to beekeeping or growing traditional cultivars of fruits and vegetables. Beside growing, some family farms also process milk and cheese as well as fruit and vegetables - producing homemade brandies, liqueurs and other sorts of beverages, both alcoholic and non-alcoholic. In this way, family farms enrich the gastronomical and cultural tourist offering in their local area.

By using traditional production methods enhanced through modern expertise and by using natural resources sustainably they help to maintain tradition and cultural heritage as well as biodiversity.

The offering of homemade local products made by family farms in the wider Velebit area has been developing and improving steadily. You can complete your experience in Velebit's gorgeous natural surroundings - and support the local economy - by buying the quality products of local family farms.

Ime OPG-a i adresa <i>Name and address</i>	Proizvodi <i>Products</i>
OPG Anić Anići 54, Krasno	
OPG Anka Nenadić Kvarte 47, Perušić	
OPG Božo Grgurić Neznanih Junaka bb, Gospic	
OPG Brkić Krasno 97a, Krasno	
OPG Dragan Šop Lički Osik 64, Gospic	
OPG Dragica Pejnović Zagrebačka 52, Gospic	
OPG Franjo Špalj Peta Zoranića 29, Starigrad - Paklenica	
OPG Ivan Vlainić Prvan Selo 50, Perušić	
OPG Ivanka Pavelić Debelo Brdo 46, Gospic	
OPG Ivanka Turić Varoš 22, Perušić	
OPG Ivica Krapić Lađen Porat 7, Starigrad-Paklenica	
OPG Josip Žarak Stjepana Radića 31, Perušić	
OPG Lulić Panjinovići 97, Krasno	

LEGENDA:

svježe voće i povrće

uzgoj stoke

suhomesnati proizvodi

pčelinji proizvodi

konzervirano voće i povrće

gljive

ručni radovi

alkoholna pića

sirevi i drugi mlijecni proizvodi

sokovi

jaja

OPG Ljiljana Crnković Pod Kunjačom 3, Perušić	
OPG Marija Žarak Stjepana Radića 72, Perušić	
OPG Marijan Bušljeta Jose Dokoze 51, Starigrad-Paklenica	
OPG Marijan Pavičić Budačka 42, Gospic	
OPG Marijana Knežević Kneževiči 1, Seline + Libinje	
OPG Marin Bušljeta Kruškovac BB, Starigrad-Paklenica	
OPG Mesić Mušaluk 94, Lički Osik	
OPG Milković Smiljanska 61, Gospic	
OPG Nada Murgić Kralja Tomislava 6, Perušić	
OPG Nikolina Hećimović Kaniža 86, Perušić	
OPG Samaržija Krasno 90, Krasno	
OPG Svetić Budačka 59, Gospic	
OPG Vesnica Kasumović Kvarte 106, Perušić	
OPG Vlado Orešković Kralja Zvonimira 5a, Perušić	

LEGEND:

fresh fruits and vegetables

cattle farming

dried meat

bee products

preserved fruits and vegetables

mushrooms

handicrafts

spirits

cheese and dairy products

juices

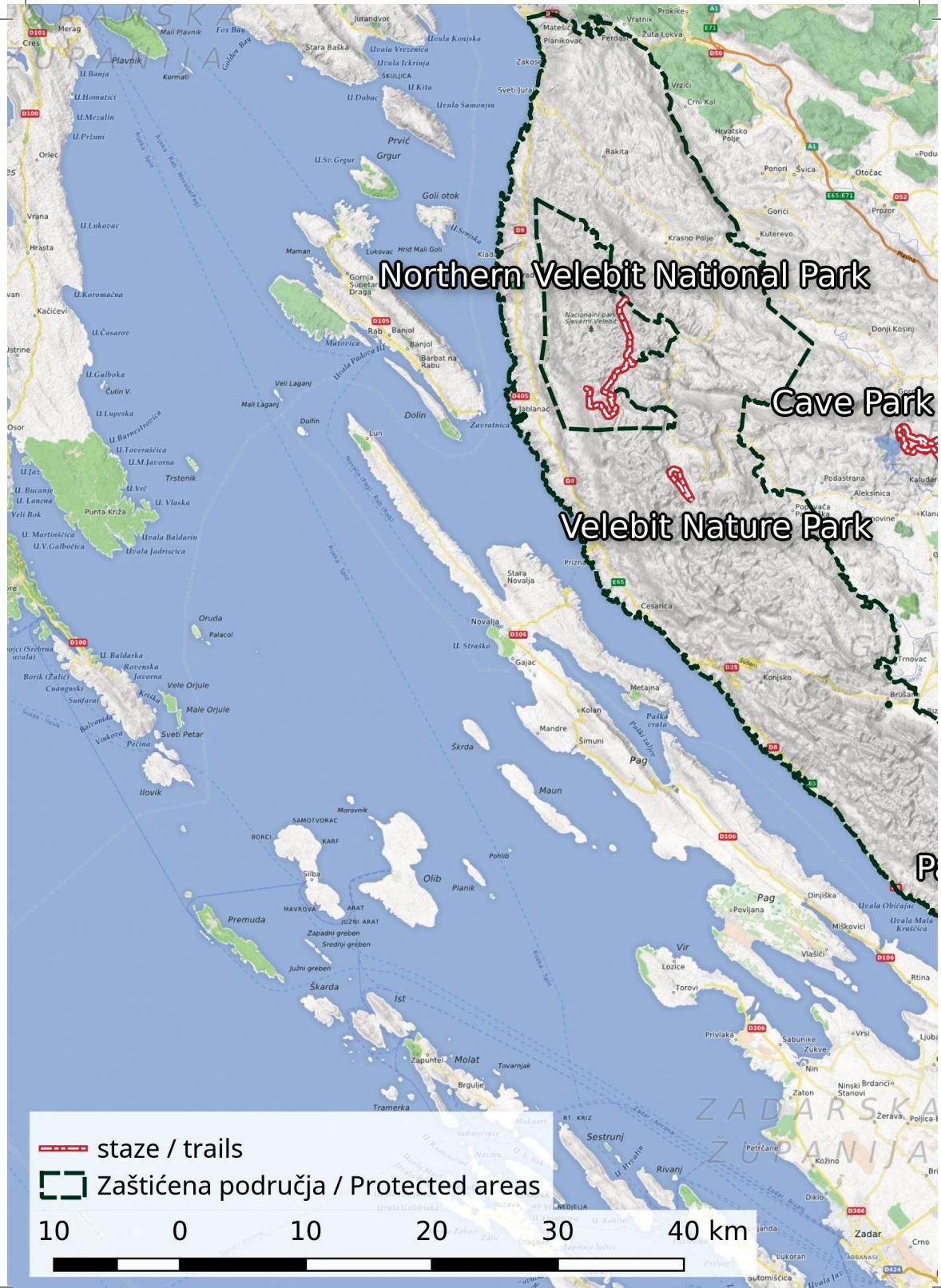

eggs

Northern Velebit National Park

Cave Park

Velebit Nature Park

rk Grabovača

LEA

Paklenica National Park

PARTNERI / PARTNERS

VELEBIT

Park prirode
Nature park

PAKLENICA

Nacionalni park
National park

**SJEVERNI
VELEBIT**

Nacionalni park
National park

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira Ured za udruge Vlade RH. Ovaj projekt financira Europska unija.
Stajališta izražena u ovoj publikaciji isključiva su odgovornost Udruge BIOM. Sadržaj ove publikacije
je isključiva odgovornost Udruge BIOM i ne predstavlja nužno stav Europske unije.

This project is financed by the Croatian Government Office for Cooperation with NGOs.

This project is funded by the European Union.

*The views expressed in this publication are the sole responsibility of Association BIOM. The contents of
this publication are the sole responsibility of Association BIOM and do not necessarily reflect the opinion
of the European Union.*